Szkolnictwo przemysłowe i handlowe.

DODATEK DO „DŹWIGNI".

Organ, poświęcony sprawom wykształcenia przemysłowego i handlowego, tudzież przemysłowej i handlowej literaturze.

Rok I. 1894. do Nru 17. z 27 Grudnia.

Wystawa krajowa,

a zasługi Komisyi dla spraw przemysłowych na polu szkolnictwa przemysłowego, tudzież przemysłu.

napisał Prof. *Tadeusz Münich.*

(Ciąg dalszy).

II. Przemysł drzewny.

Przemysł drzewny kształci i rozwija się w siedmiu zakładach naukowych, względnie warsztatach szkolnych, nie licząc w to oddziału przemysłu drzewnego c. k. państwowej Szkoły przemysłowej we Lwowie.

W szczególności występują trzy odrębne gałęzie przemysłu drzewnego, a mianowicie — jedna o kierunku artystycznym, więc snycerstwa, stolarstwa artystycznego i tokarstwa, druga w kierunku budowlanym; stolarstwa i ciesielstwa, oraz trzecia jako przemysł bednarski i kołodziejski.

Pierwsze dwa kierunki przemysłu drzewnego reprezentuje w pierwszym rzędzie urządowiona już c. k. zawodowa szkoła dla przemysłu drzewnego w Zakopanem, oraz oddział przemysłu drzewnego państwowej szkoły przemysłowej we Lwowie, w części zaś warsztat stolarsko tokarski w Stanisławowie, spółka huculska w połączeniu z warsztatem naukowym dla wyrobów z drzewa w Kołomyi, oraz krajowa szkoła dla stolarstwa i wyrobu zabawek w Żywcu. Natomiast krajowa szkoła kołodziejstwa i bednarstwa w Kamionce Strumiłowej, oraz warsztaty kołodziejskie w Grybowie i Grzymałowie poświęcone są wyłącznie kierunkowi trzeciemu.

Zakopańska szkoła urządziła była jeszcze w poprzednim roku swą wystawę szkolną w czasie od 1-go do 15-go sierpnia 1893, którą to wystawę zwiedziło przeszło 2000 osób.

Na wystawie krajowej wystąpiła bardzo poważnie, przesyłając wyroby swych uczniów z zakresu snycerstwa figuralnego i ornamentalnego, stolarstwa meblowego, budowlanego i tokarstwa.

Między innemi wystawiono figurę Matki Boskiej naturalnej wielkości; Chrystusa na Krzyżu; z płaskorzeźb Śgo Jana Chrzciciela; medaliony: Mickiewicza, Pola i inne.

Były też piękne stoliki, albumy, ramy rzeźbione; były też sprzęty domowe zakopańskiego stylu (którego okazy podane są w Dźwigni).

Wspomnieć też należy o wypracowaniach pisemnych i rysunkach.

Przy zakopańskiej szkole zawodowej istnieje też przemysłowa szkoła uzupełniająca.

Oddział przemysłu drzewnego państwowej szkoły przemysłowej we Lwowie reprezentowany był na wystawie krajowej licznie i bardzo dobrze, a przy tem systematycznie, co widocznem było w przedstawieniu toku nauki

I tak: tok nauki stolarstwa przedstawiony był przez 60 sztuk okazów, tok nauki stolarstwa — również 60 okazów, tok nauki snycerstwa ornamentalnego — 70 okazów, a figuralnego — 32 okazy.

Było także wiele wykończonych a z artyzmem i techniczną wprawą wykonanych okazów.

(Ciąg dalszy nastąpi).

Kronika szkół przemysłowych i handlowych.

Projekt założenia szkoły rzeźbiarsko-kamieniarskiej w Tarnopolu wniósł na ostatniem posiedzeniu tarnopolskiej rady powiatowej p. Tapkowski, wskazując na obfitość dobrego kamienia w powiecie i na zaniedbanie domorodnego przemysłu kamieniarskiego. — P. Tapkowski radził, udać się w tym względzie do Sejmu.

Z okolic Tarnopola wywożą teraz rocznie około 800 wagonów t. j. 35,3000 m. sześciennych kamienia.

Czytelnia dla uczniów szkoły przemysłowej uzupełniającej została urządzona w Poznaniu staraniem kierownika tej szkoły Spetzlera. Bardzo to ładnie, byleby w tej czytelni znalazły się także polskie książki.

W wyższej Szkole przemysłowej w Krakowie odbędzie się w r. 1895 szósty z rzędu specyalny kurs dla obsługujących maszyny i kotły parowe w styczniu, lutym, marcu i kwietniu; po czem rozpocznie się czwarty z rzędu kurs specyalny dla maszynistów, prowadzących lokomotywy, Zgłaszać się należy 29 i 30 b. m.

O zaprowadzenie kursu dla studyów technicznego bezpieczeństwa wniosło do ministeryum petycyę grono profesorów uniwersytetu wiedeńskiego.

Państwowa wyższa szkoła przemysłowa we Lwowie posiada od lat trzech pomiędzy innymi działami z zakresu przemysłu artystycznego dział budowlany, na którym odbywała się dotąd nauka podług planu zatwierdzonego przez ministerstwo oświaty, a wymagająca, aby

uczniowie, uczęszczający przez 4 półrocza zimowe do szkoły, przyswoili sobie te wiadomości, które są konieczne dla *podmajstrzych* w zawodzie murarskim, ciesielskim i kamieniarskim.

Z zaprowadzeniem nowej ustawy budowlanej z 26 grudnia 1893 roku szkoła tutejsza zaliczoną została do tych zakładów technicznych, w których uczniowie, poświęcający się przemysłowi budowlanemu, mają odebrać takie wykształcenie zawodowe, aby mogli później po ukończeniu nauki i przepisanego czasu praktyki, złożyć przed komisyą do tego w namiestnictwie zamianowaną, egzamin na majstrów murarskich, ciesielskich i kamieniarskich.

W skutek tych podwyższonych wymagań program pierwotny nauki w dziale przemysłu budowlanego musiał uledz gruntownej zmianie, jeżeli celowi swemu miał całkowicie odpowiedzieć, to też dyrekcya wraz z gronem nauczycielskiem zakładu wypracowała nowy program nauki z podaniem ilości godzin i przedłożyła go ministerstwu oświaty do zatwierdzenia.

Zatwierdzenie to nastąpiło już, ale prowizorycznie.

Wykłady ogrodnictwa. Wychodząc z zasady, że wykształcenie fachowe jest niezbędnym warunkiem postępu w każdej gałęzi przemysłu i uznając potrzebę szerzenia wiadomości ogrodniczych w naszym kraju i mieście, Towarzystwo ogrodnicze w Krakowie postanowiło w zimie obecnej urządzać systematyczne wykłady ogrodnictwa, dostępne dla szerszej publiczności, i otrzymało na to pozwolenie Rady szkolnej. Kursa ogrodnicze, rozpoczęte 22 listopada, skończą się 15 marca. Wykłady odbywają się codziennie od 6tej do 8 wieczór, z wyjątkiem niedziel, świąt i feryj świątecznych, a obejmują następujące przedmioty: Teorya ogrodnictwa i botanika 3 godziny tygodniowo (p. J. Brzeziński), Warzywnictwo 2 godz. tyg. (p. Brzeziński). Sadownictwo 3 godz: tyg. (p. J. Klur), Owocoznawstwo 1 godz. tyg. (prof. Janczewski), Hodowla roślin ozdobnych gruntowych 2 godz. tyg. (p. B. Balecki) i Hodowla roślin szklarniowych, 1 godz. tyg. (p. Frege). Opłata dla osób płci obojga, które chcą na te wykłady uczęszczać, składa się z wpisowego 1 korony i z czesnego w tej ilości koron, na ile godzin wykładowych w tygodniu kto się zapisze, czyli za wszystkie wykłady 12 koron. Od czesnego są wolni praktykanci (uczniowie) zakładów ogrodniczych; nadto będą oni, stosownie do postanowienia Rady szkolnej, wolni od przymusu uczęszczania na dopełniające kursa przemysłowe. — Dyrekcyę kursów ogrodniczych objął prof. Janczewski. Wykłady odbywają się w kolegium fizycznem przy ulicy św. Anny, w sali wykładowej anatomii porównawczej (w dziedzińcu na parterze).

Stypendya. Z kwoty 2000 zł. na stypendya dla młodzieży, kształcącej się w akademiach handlowych, przyznał Wydział kraj. stypendya: Tadeuszowi Wyżykowskiemu z Krakowa na dalsze kształcenie się w akademii handlowej w Antwerpii 500 zł.; Józefowi Piórkiewiczowi ze Lwowa w akademii handlowej w Gracu 350 zł.; Bazylemu Uhrynowi w akademii handlowej w Wiedniu 350 zł.; Franciszkowi Blicharskiemu w akademii handlowej w Gracu 300 zł.; Alfredowi Feuwinowi w akademii handlowej w Wiedniu 200 zł.

Literatura handlowa i przemysłowa.

„Gazeta mleczarska“. Kraj. inspektor mleczarstwa Dr. Urban Wareg Massalski wydał jeszcze w czasie wystawy pierwszy nr. »Gazety mleczarskiej«. Drugi, wydany w b. m. zawiera dwa bardzo dobre artykuły o »pachciarstwie«, tudzież »program działania dla rozwinięcia mleczarstwa«.

„Towarzystwo wiedeńskiej Akademi handlowej« zwołało 37 zwyczajne Walne zgromadzenie na 30 grudnia 1894 o godzinie 11 rano.

W. Doboszyński, właściciel księgarni w Stanisławowie otwiera filię w Kołomyi.

»Stowarzyszenia i spółki, oraz ich znaczenie dla przemysłu i handlu« — Odczyt Z. Korosteńskiego, pod powyższym tytułem odbył się w czytelni lwowskiego Towarzystwa oświaty ludowej w Szkole Śtej Anny w niedzielę dnia 23 b. m.

Wydawnictwo popularne. Warszawa. Nakład Gebethnera i Wolffa 1894. Cztery nowe tomiki tego wydawnictwa pojawiły się i zawierają: »Pierwsze początki astronomii« w tłóm. W. Słodowskiego; Archibalda Geikeg- »Geologię« w przekładzie prof. K. Jerkiewicza; Leona Gerardina »Botanikę ogólną« w tłóm. W. M. Kozłowskiego i K. F. Petersa Mineralogię, tłómaczoną przez J. Morozowicza. Cena tych książek illustrowanych bardzo jest przystępną.

Informacye, konkursy, posady.

Przyrządy fizykalne. Rada szkolna kraj. zamierza zaopatrzyć wszystkie 5-cio i 6-cio klasowe szkoły ludowe w najniezbędniejsze przyrządy fizykalne zastosowanie do podręcznika »Wiadomości z nauki fizyki dla szkół wydziałowych«. Napisał Władysł. Natanson Lwów 1494.

Oferty — wraz z próbnymi egzemplarzami wnosić należy najdalej do końca stycznia 1895 r.

Nauki buchalteryi udziela zbiorowo lub osobno L. E. Veltzé ul. Krakowska 7.

Posadę dozorcy lub woźnego przy której ze szkół przemysłowych przyjmie wysłużony podoficer, znający się dobrze na stolarstwie. Wiadomość w Administr. *„Dźwigni“* Lwów, Plac Maryacki L. 8.